

TVRTKA DRUŠTVA

Maja Bračun, mag. iur.

SAŽETAK: U ovom preglednom članku obrađuje se tvrtka trgovačkog društva te se pojašnjava pojam, značenje i uloga tvrtke trgovačkog društva u pravnom prometu. Pored toga, prezentira se način nastanka tvrtke i njezini sastojci, načela i uporaba kao i načini prijenosa i zaštite tvrtke. Iako je tvrtka u stvari ime pod kojim društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu, često se ta riječ koristi i na pravno neispravan način i obično se rabi kao sinonim za riječ poduzeće (engl. company), a ne za njegovog nositelja. Upravo zbog uklanjanja nejasnoća autor se strogo drži odredaba 20-ak članaka važećeg Zakona o trgovačkim društvima, kao jedinog zakona kojim se to područje sustavno uređuje, a uz njihov komentar prikazuje i meritornu sudsku praksu.

Ključne riječi: *tvrtka, trgovačko društvo, sudski registar, registarski sud*

JEL: K20, K22, K23

1. UVOD

Prema odredbi članka 11. Zakona o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD) tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu.

Zakon o trgovačkim društvima ("Narodne novine" broj 111/93, 34/99, 121/99 – vjerodostojno tumačenje, 52/2000 – Odluka USRH, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 152/2011 – pročišćeni tekst, 111/2012 i 68/13), kao jedini zakon koji sustavno uređuje pravni režim tvrtke i kao jedan od temeljnih zakona u hrvatskom pravnom sustavu, donesen je krajem 1993. i počeo se primjenjivati 1. siječnja 1995. Tim su Zakonom trgovačka društva u nas, prvi puta temeljito uređena nakon 1875. kada je to bilo učinjeno Trgovačkim zakonom nazivanim i Zakonskim člankom XXXVII. zajedničkog Hrvatsko-ugarskog sabora, čije su se odredbe primjenjivale sve do 1948, kada su bila ukinuta trgovačka društva. Hrvatski pravni sustav poznaje izraz trgovačka društva (tek) dvadesetak godina, nakon dugačkog perioda u kojemu su postojala samo poduzeća socijalističkog tipa. Ipak, još u okolnostima nedefiniranih vlasničkih odnosa, neizgrađenog tržišta i u tada postojećim socijalističkim pravnim okvirima, Zakonom o poduzećima iz 1998. godine uvedena su kod nas trgovačka društva.¹

¹ Siniša Petrović i Petar Ceronja, "Osnove prava društava", 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013., str.12.

Zakonom o poduzećima ova je materija bila uređena sa svega pedesetak članaka.

Tek je ZTD-om u nas učinjena temeljita promjena na području uređenja gospodarskog statusnog prava i udaren temelj novoj grani prava – pravu društava.

Zakon o trgovačkim društvima je rađen po uzoru na rješenja prihvaćena u suvremenim pravnim sustavima srednjoeuropskog pravnog kruga temeljena na njemačkom pravu i, nakon brojnih izmjena, u najvećoj mjeri usklađen s pravnom stečevinom europske unije s područja prava društava.

Zadnja izmjena ZTD-a sadrži isključivo odredbe o materiji koja predstavlja temu ovog rada, no nije to jedini razlog zašto smo odabrali upravo tvrtku kao temu. On leži i u činjenici što se kako u razgovoru, tako i u novinskim člancima, a i u službenim priopćenjima vrlo često brkaju (netočno koriste) pojmovi: firma, tvrtka, poduzeće i društvo.

U svakodnevnom govoru riječ tvrtka se često koristi na pravno neispravan način i obično se koristi kao sinonim za riječ poduzeće (engl. company), a ne za njegovog nositelja pa se tako može čuti npr. “tvrtka za proizvodnju automobila”, “tvrtka je ostvarila velik promet”, “tvrtka je opremljena najsuvremenijom tehnologijom”, “zrakoplovna tvrtka”, “tvrtka kćer” i slično.

“Poslovni dnevnik”, relativno ozbiljne poslovne novine, u broju od 2. prosinca 2014. na naslovnici objavljuje članak pod nazivom “Za 14 tvrtki nezaslužena kazna od 3,8 milijuna eura”, a isti broj nam donosi i članak s naslovom “Tvrtka bez kredita i vanjskih investitora: Ove godine očekuju prihod od 8,5 milijuna kuna”.

I u priopćenjima državnih institucija često nailazimo na pogrešnu uporabu pojma tvrtka, kao što to pokazuju i slijedeća dva primjera:

Na stranicama Ministarstva poduzetništva i obrta u arhivi rubrike Novosti od 18. listopada 2012. godine (povodom uvođenja u naš pravni sustav jednostavnih društva s ograničenom odgovornošću) može se pročitati: “Od danas znatno jeftinije, lakše i brže osnivanje tvrtki!”² HAMAG BICRO – Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije na svojoj internet stranici u rubrici “Kako osnovati poduzeće” pod prvim od 10-ak koraka navodi: Dolazak na Hitro.hr pult u FINI – Odabir imena (tvrtke) društva.³ U nastavku naznačuje i obvezu “provjere imena (tvrtke) društva”. Pogrešno poistovjećujući tvrtku sa naznakom imena tvrtke (što je samo jedan od njenih obveznih sastojaka) ukazuju i na nešto što uvijek muči buduće poduzetnike – pronaći “slobodan” naziv za poslovni subjekt koji namjerava otvoriti. U moru od 150.908 registriranih trgovačkih društava u RH⁴ to nije nimalo lako. Pri tom trebali bi voditi računa o tome da ime bude: kratko, atraktivno, vezano za posao kojim se bave, lako pamtljivo te u skladu s pravnim, društvenim i etičkim normama.⁵

² <http://www.minpo.hr/default.aspx?id=239>

³ <http://www.hamagbicro.hr/investicije/osnivanje-poduzeca/kako-osnovati-poduzece/>

⁴ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 11.1.1/1 od 16. svibnja 2014.

⁵ Marijan Ožanić, “Mali brod na olujnom moru”, Zagreb, 2. izdanje, Zagreb, 2014., str. 200.

Izabrati pravi naziv pogotovu nije bilo lako prije gore spomenute posljednje izmjene ZTD-a iz 2013. godine do kada su još postojala i znatna ograničenja u uporabi stranih riječi u tvrtki trgovačkog društva.

Da i suci znaju pogriješiti u vezi s materijom koja predstavlja temu ovog rada možemo vidjeti iz odluke Vrhovnog suda RH (dalje u tekstu: VSRH) koji djelomično prihvaćajući žalbu državnog odvjetnika u svojoj Presudi i rješenju Broj: VSRH I Kž 410/2009-3 od 22.12.2009⁶., gdje se navodi da je iz sadržaja obrazloženja presude vidljivo da prvostupanjski sud ne razlikuje obrt i trgovačko društvo, već da oba subjekta naziva tvrtke, odnosno trgovačka društva, kao i da poistovjećuje pojmove “tvrtka” i “trgovačko društvo”. Nadalje, prvostupanjski sud u presudi ne slijedi terminologiju Zakona o trgovačkim društvima jer umjesto pojma trgovačko društvo na više mjesta koristi izraz “tvrtka”, premda trgovačko društvo i tvrtka (čl. 11. Zakona o trgovačkim društvima) nisu po tom zakonu istoznačni pojmovi.

2. TVRTKA DRUŠTVA

2.1. Pojam i uloga tvrtke

Tvrtka je ime pod kojim društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu.

Imaju je društva i fizičke osobe kad je to propisano zakonom. Tako Zakon o obrtu (NN br.143/13) u članku 19. navodi da je tvrtka ime pod kojim obrt posluje, da sadrži naziv obrta, oznaku obrta, ime i prezime obrtnika i sjedište, a može sadržavati i posebne oznake te da obrt može upotrebljavati i skraćenu tvrtku koja sadrži naziv obrta i ime i prezime obrtnika. Isto tako u članku 33. tog Zakona piše da obrt koji imaju dvije ili više fizičkih osoba radi zajedničkog obavljanja gospodarskih djelatnosti mora poslovati pod zajedničkom tvrtkom.

Uvijek je imaju društva pravne osobe, a druga društva samo kad je to određeno zakonom. Posebno je uređuje Zakon o trgovačkim društvima glede trgovačkih društava, a na te se odredbe poziva i Zakon o zadrugama kad je riječ o tvrtki zadruge (čl. 4) te Zakon o osiguranju za društvo za uzajamno osiguranje (čl. 39, st. 2, t. 1).⁷

Akademik, prof.dr.sc. Jakša Barbić, neosporni autoritet na području prava društava, u citiranoj knjizi nastavlja “Od društava tvrtku nema ortaštvo, osim u slučaju kad se na toj osnovi udružuju osobe radi obavljanja djelatnosti, za što inače moraju imati tvrtku (spomenuti primjer obavljanja obrta), ni tajno društvo.... Tvrtku ima i kreditna unija (čl. 2, st. 3. i 4. Zakona o kreditnim unijama)”⁸. Udruga nema tvrtku, nego naziv (čl. 14. Zakona o udrugama – NN 74/2014).

⁶ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VSRH2009IKzB410A3&Doc=VRHSUD_HR

⁷ Jakša Barbić, “Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.306.

⁸ Ibidem, str. 306.

Za osobe koje su trgovci vrijede odredbe ZTD-a o tvrtki i njezinoj zaštiti, ali i o prokuri i drugim trgovačkim punomoćima te o podružnici.⁹

Tvrtka je trgovačko ime, tj. ime kojim se trgovac služi u obavljanju svoje gospodarske djelatnosti s trećima. U tom smislu trgovačko društvo se u poslovnom prometu identificira s tvrtkom.¹⁰

Društvo posluje preko svog poduzeća, ali tvrtku nema poduzeće, nego njegov nositelj. On se pojavljuje u pravnom prometu pa se po tvrtki razlikuje od ostalih pravnih subjekata, pod tvrtkom se upisuje u sudski registar i vodi u ostalim evidencijama, sudjeluje u sudskim i drugim postupcima, stječe poslovni ugled itd. Tvrtka je važno sredstvo individualiziranja društva. Okolnost da nositelj poduzeća posluje samo preko svog poduzeća i da to čini samo pod svojom tvrtkom ima kao posljedicu neodvojivost tvrtke od poduzeća, ali se ne smije s poduzećem zamijeniti. Zajedničko im je pripadanje nositelju poduzeća.¹¹

Tvrtku treba razlikovati od imena koje ima neka osoba. Kad je riječ o društvima, razlika je očita utoliko što se nečijim imenom može koristiti i kao dijelom tvrtke, ali tada je riječ o članu društva koji samo dopušta da njegovo ime bude dio tvrtke ili pak da to bude ime neke osobe izvan društva...I kad je riječ o fizičkim osobama, trgovcu pojedincu ili obrtniku, ime takve osobe samo je dio tvrtke. Tvrtkom se, a ona osim imena i prezime neke osobe ima druge sastojke, označuje ta fizička osoba kao nositelj poduzeća, a imenom i prezimenom ta fizička osoba u privatnom životu odvojenom od onog poslovnog.¹²

2.2. Nastanak tvrtke

Tvrtka (kao i samo društvo) nastaje upisom u sudski registar.

Kad se društvo pravna osoba upiše u taj registar, nastaje i tvrtka, jer je ona jedan od podataka koji se upisuju u registar. Nema li tog podatka, registarski sud neće obaviti upis. Ono isto tako prestaje tek kad se društvo briše iz sudskog registra.¹³

“Sve zemlje svijeta u kojima vlada tržišna privreda propisuju nekoliko načela trgovačkog registra...prije svega, jedno je od najvažnijih načela načelo javnosti, zatim načelo zakonitosti, obveznosti upisa, istinitosti, načelo povjerenja i druga...Načelo zakonitosti osigurava da se upisuju u trgovački registar točno određeni subjekti i o njima točno određene činjenice koje propisuje zakon...Nema, dakle, autonomije stranaka glede upisa u trgovački registar, tj. ne može predlagatelj tražiti da se upiše činjenica za koju nema osnove

⁹ Siniša Petrović i Petar Ceronja, “Osnove prava društava”, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013., str.17.

¹⁰ Vilim Gorenc, “Komentar Zakona o trgovačkim društvima”, 4. izmijenjena i dopunjena naklada, Zagreb, 2008., str. 30.

¹¹ Jakša Barbić, “Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.307.

¹² Ibidem, str.308.

¹³ Ibidem, str. 309.

u zakonu, tj. za koju nije izričito rečeno u zakonu da se upisuje u trgovački registar. To vrijedi za subjekte i činjenice o njima. Također su određene isprave i vrste isprava temeljem kojih se upisuju naprijed navedene činjenice. O tome registar trgovačkih sudova vodi brigu po službenoj dužnosti (ex off).”¹⁴

Tvrtka društva određuje se izjavom o osnivanju, društvenim ugovorom, statutom ili pravilima (kao što je to slučaj kod zadruga), dakle pravnim aktom na temelju kojeg se društvo upisuje u sudski registar. Na isti način kako se određuje, tvrtka se i mijenja. U tim aktima mora se utvrditi i način promjene tvrtke trgovačkog društva (čl. 11, st. 3. i 4. ZTD-a).

Prilozi i ostali dokumenti na koje se prijava poziva podnose se uz prijavu na papiru u izvorniku, ovjerenoj preslici odnosno prijepisu, u dovoljnom broju primjeraka za sud i sudionike. Međutim preko vladinog servisa HITRO.HR ili preko javnog bilježnika od 31.7.2010. (čl. 40. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru, NN 91/2010) prijava se može podnijeti i elektroničkim putem, pa se na taj isti način dostavljaju i prilozi – uz obvezu dostave izvornika prijave i priloga u roku od tri dana od dana dodjele poslovnog broja pod kojim je elektronička prijava evidentirana u registarskom upisniku. Između ostalih podataka, odmah iza Matičnog broja subjekta i njegova OIB-a, kao tzv. “temeljni podaci” upisuju se tvrtka, skraćena tvrtka i prijevod tvrtke, odnosno naziv, skraćeni naziv i prijevod naziva. Prije nego što donese rješenje o upisu, registarski sud ispituje je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave i zahtjeva za upis. Pri tome po službenoj dužnosti (temeljem članka 49. Zakona o sudskom registru)¹⁵ provjerava je li pod istom tvrtkom ili nazivom upisan ili uredno prijavljen za upis u registar neki drugi subjekt upisa.

Tvrtka ili naziv subjekta upisa mora se jasno razlikovati od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa na području istog registarskog suda. Kada utvrdi da se tvrtka ili naziv subjekta upisa jasno ne razlikuje od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa koji je već upisan u registar ili koji je uredno podnio prijavu za upis, a ne radi se o slučaju iz članka 30. stavka 2. Zakona o trgovačkim društvima (o čemu ćemo više govoriti u dijelu pod nazivom Načela tvrtke), registarski sud će pozvati predlagatelja, da u određenom roku promijeni tvrtku ili naziv i podnese izmijenjenu prijavu s odgovarajućim ispravama. Registarski sud odbit će zahtjev za upis u registar, ako predlagatelj ne postupi po zaključku suda.

“Područje za koje vrijedi načelo isključivosti (različitosti) je područje jednog (istog) registarskog suda, dakle nije vezano na upravnu nego sudsku mjesnu nadležnost (čl. 11, st. 2. ZTD-a). Tako ne mogu u općini Samobor i općini Sveta Nedjelja postojati dva društva s istom (ili sličnom, tj. nedovoljno različitom - op.a.) tvrtkom budući da su obje registrirane kod istog trgovačkog suda. U sustavima gdje se načelo isključivosti primjenjuje prema

¹⁴ Grupa autora, “Zakon o trgovačkim društvima i pravno-ekonomski aspekti njegove primjene”, Zagreb, 1994., str. 280-281.

¹⁵ Narodne novine br. 1/95, 57/96, 1/98, 39/99, 45/99, 54/05, 40/07, 90/10, 90/11, 148/13 i 93/14.

mjestima i općinama, zakonodavac određuje i organ koji donosi razgraničenje između mjesta, odnosno općina (par. 30, st. 1. HGB - Handelsgesetzbuch – njemački i austrijski trg. zakonik).¹⁶

Tvrtka trgovačkog društva mora se razlikovati od tvrtke drugoga trgovca upisane u registar kod istog trgovačkog suda, pa je moguće da postoje tvrtke istog imena samo upisane u sudske registre različitih trgovačkih sudova.¹⁷

2.3. Sastojci tvrtke

Obzirom na sastojke, tvrtka može biti osobna, stvarna ili mješovita. Osobna je ona, koja uz obvezne sastojke koje mora imati svaka tvrtka, ima i imena nekih osoba, u pravilu građanska imena i prezimena (npr. Petar Petrović) ili samo prezimena članova društva fizičkih osoba ili dijelove tvrtke člana društva (npr. Astra). Stvarna tvrtka ima fantazijsko ime koje upućuje na predmet poslovanja (npr. Trgopromet), a nekad samo naznaku koja upućuje na predmet poslovanja. Na kraju, mješovita tvrtka ima i imena i fantazijsko ime ili naznaku koja upućuje na predmet poslovanja (Limarija Tomić).

Sastojci tvrtke mogu biti obvezni i fakultativni. Fakultativni sastojci ovise o volji osnivača, ali se oni mogu unositi u tvrtku uz uvjet da tvrtka time ne postane nepregledna i da ne sprečava i ne otežava jasno razlikovanje prema drugim tvrtkama. Tim se sastojcima želi tvrtka učiniti što različitijom od drugih tvrtki ili se žele istaknuti neka posebna svojstva, primjerice starost tvrtke, primat koji u nečemu ima ili se pak želi još pobliže odrediti ili upozoriti na predmet poslovanja, pripadnost nekoj grupaciji.¹⁸

Obvezni su oni za koje propisi određuju da ih svaka tvrtka svakako mora sadržavati. To su:

1. naznaka kojom se pobliže obilježava ime društva,
2. naznaka predmeta poslovanja,
3. oznaka koja upućuje na tip društva i
4. oznaka posebnog stanja ako se društvo u njemu nalazi.¹⁹

Za ime društva mogu se birati riječi koje mogu biti nazivi onoga što se želi istaknuti u tvrtki, složenice sastavljene od riječi ili dijelova riječi, skraćenicе, slova koja obilježavaju ime, osobna imena, ime i prezime neke osobe, zemljopisno ime, logotip i druge koje dovoljno obilježavaju ime i individualiziraju ga prema shvaćanjima poslovnog prometa. Izbor riječi je u pravilu slobodan, samo je potrebno paziti da riječ zadovoljava potrebu in-

¹⁶ Vilim Gorenc, "Komentar Zakona o trgovačkim društvima", 4. izmijenjana i dopunjena naklada, Zagreb, 2008., str. 31-32.

¹⁷ Darko Terek, "Upotreba tvrtke trgovačkog društva", Računovodstvo i financije, br.11., 1996., str.98.

¹⁸ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.325.

¹⁹ Ibidem, str. 314.

dividualizacije. Postoje određena pravila koja se tiču jezika i opsega tvrtke koja se moraju poštivati. Suglasnost za riječi “Hrvatska”, njezine izvedenice, te zastavu i grb Republike Hrvatske se izdaje u upravnom postupku i uz suglasnost Ministarstva uprave.²⁰ Time se štiti ugled i dignitet države i državnih oznaka. Isto su tako postavljene granice glede upotrebe grbova, imena, zastave i drugih državnih amblema ostalih država i međunarodnih organizacija, a slično vrijedi i za službene znakove za kontrolu i garanciju kvalitete. Tvrtka se neće moći upisati u sudski registar ako se ne priloži odobrenje nadležnog organa. U tvrtku se može unijeti ime ili dio imena neke osobe samo uz njen pristanak, a ako je ta osoba umrla, uz pristanak njenih nasljednika. U tvrtku se može unijeti ime ili dio imena neke povijesne ili druge znamenite osobe samo uz njen pristanak, a ako je ta osoba umrla samo ako ga se koristi na prikladan način uz pristanak nasljednika (članak 16. ZTD-a). “Ako je član društva drugo društvo koje se također želi navesti u tvrtki, to se čini navođenjem njegove skraćene tvrtke (primjerice Franić Astra, d.o.o.). U tome, međutim, ne treba pretjerivati, pa je granica unošenja tvrtke u tvrtku u tome da to ne dovede do zabune na tržištu.”²¹

U pogledu cijele glave II dijela I Zakona o trgovačkim društvima (u kojoj se definira Tvrtka) najviše puta se mijenjao članak 20. ZTD-a, i to njegov 1. stavak. Prvo je sa važenjem od 1.1.2004. u tom stavku dodano da tvrtka mora biti napisana latiničnim pismom, da bi se od 1.4.2008. dopustilo da se u nazivu tvrtke mogu koristiti i arapski brojevi.

Posljednjom izmjenom važećom od 15.6.2013. dopušta se i uporaba službenog jezika bilo koje države članice Europske unije. Sada taj stavak glasi:

“Naznaka imena tvrtke trgovačkog društva mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili na službenom jeziku države članice Europske unije i latiničnom pismu, a mogu se koristiti i arapski brojevi. Ostali sastojci tvrtke moraju biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu”.

Donosimo jednu zanimljivu sudsku odluku na tu temu:

Rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu: VTSRH) broj: Pž 4120/05-3 od 5.7.2005.²² ukida se rješenje Trgovačkog suda u Šibeniku broj: Tt-5/172-4 od 25. travnja 2005. godine i predmet se vraća istome sudu na ponovni postupak.

Naime, prema obrazloženju tog Rješenja, novi naziv/tvrtke predlagatelja PROTRANS sastoji se od dvije riječi i to latinske “pro” a što znači: za, prema, po; te riječi “trans” koja se ustalila u hrvatskom jeziku, dok u latinskom jeziku predstavlja oznaku: s jedne strane na drugu, preko i dr. Stoga ne stoje navodi obrazloženja prvostupanjskog rješenja da spojene riječi “PRO” i “TRANS” svaka za sebe jesu latinske riječi, ali da zasebna riječ “PRO-

²⁰ Jakša Barbić, “Tvrtka”, “Pravo u gospodarstvu”, br.5., 1998., str.735.

²¹ Jakša Barbić, “Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str. 321.

²² http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB4120A053&Doc=VSKTRGSUD_HR

TRANS“ ne postoji u hrvatskom niti latinskom jeziku. Naime, riječ “PROTRANS“ u hrvatskom jeziku imala bi svoje značenje i to “za prijevoz” odnosno “za transport”, a slijedom čega dolazi i do pogrešno izvedenog zaključka, da riječ “PROTRANS” ne udovoljava uvjetima predviđenim člankom 20. Zakona o trgovačkim društvima.

Svaka tvrtka, osim skraćene (o kojoj ćemo više nešto kasnije) mora sadržavati naznaku predmeta poslovanja (čl. 13, st. 1. ZTD-a). Dovoljno je istaknuti samo neku ili neke od djelatnosti koje su po izboru vlasnika najvažnije za predstavljanje društva u pravnom prometu, npr. d.o.o. za proizvodnju, ili d.d. za trgovinu i usluge.

U prethodnim primjerima dotaknuli smo još jedan obvezni sastojak tvrtke, a to je oznaka koja upućuje na tip, tj. oblik društva o kojem je riječ. Takva se oznaka može napisati punim riječima, kao npr. javno trgovačko društvo, ali je uobičajeno da se to učini kraticama - malim slovima odvojenim točkama. Upravo iz tog razloga je i gore napisano d.o.o. za proizvodnju, što u stvari znači društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju ili spomenuto dioničko društvo za trgovinu i usluge.

Koliko je ta oznaka značajna pokazuje i jedna sudska odluka - koju citiramo u nastavku. Naime, Rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj LII Ovr-13259/98 od 22. srpnja 2008. godine,²³ obustavljena je ovrha i ukinute su provedene ovršne radnje, sa slijedećim obrazloženjem:

“S obzirom da je ovršenik u prijedlogu, pa tako i u rješenju o ovrsi naznačen kao “M.” Zagreb, Dubrava 39/IX, bez naznake ustrojbenog oblika društva, radi se o zapreci koja ovrhu čini nemogućom, a koju nije moguće otkloniti. Stoga je sud prvog stupnja odlučio kao u izreci pobijanog rješenja. (...) Tako naznačeni ovršenik nije ni fizička ni pravna osoba zbog čega ne može biti stranka u postupku u smislu odredbe čl. 77. st. 1. ZPP-a u vezi s odredbom čl. 19. st. 1. OZ-a. Naime, ukoliko je stranka u postupku pravna osoba tada ista mora biti naznačena u smislu odredbe čl. 21. st. 1. ZTD-a kako pravilno u obrazloženju pobijanog rješenja ističe sud prvog stupnja. Dakle, trgovačko društvo je dužno tvrtku i skraćenu tvrtku koristiti u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u sudskom registru.”

Na kraju, kao 4. obvezni sastojak firme pojavljuje se u situaciji ukoliko društvo padne u stečaj ili likvidaciju. Zbog zaštite trećih ovakvo stanje mora se označiti i u tvrtki trgovačkog društva i to na način da se postojećoj tvrtki dodaje “u stečaju” ili “u likvidaciji”, što se mora upisati i u sudski registar. Koliko je važno dodavanje ovog sufiksa možemo vidjeti iz slijedećeg primjera:

Rješenjem VTSRH broj: Pž 2102/05-3 od 19.4.2005.²⁴ ukinuto je rješenje Trgovačkog suda u Slavonskom Brodu i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovni postupak. Naime, u konkretnom slučaju, sumarni eliminacijski stečajni postupak zaklju-

²³ <http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B7782S08D20090121>

²⁴ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB2102A053&Doc=VSKTRGSUD_HR

čen je nad stečajnim dužnikom COMMERCE KLJAJIĆ d.o.o, a ne nad COMMERCE KLJAJIĆ d.o.o. za izgradnju, trgovinu, usluge i uvoz-izvoz “u likvidaciji”. Pobijano rješenje ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, obzirom o navedenim odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima pobijanog rješenja navodi o sadržaju rješenja o otvaranju i zaključenju postupka sumarnog eliminacijskog stečaja od 18. listopada 2004. godine i samog tog rješenja. Osim toga, nije moguće ispitati da li se navedeno rješenje o zaključenju postupka sumarnog eliminacijskog stečaja odnosi upravo na subjekt upisa COMMERCE KLJAJIĆ d.o.o. “u likvidaciji”, Zbjeg bb, obzirom prema odredbi članka 18. Zakona o trgovačkim društvima tvrtki trgovačkog društva koje je u likvidaciji dodaje se oznaka “u likvidaciji”, te se tako upisuje u sudski registar. RegistarSKI sud može upisati brisanje konkretnog subjekta upisa samo temeljem rješenja o otvaranju i zaključenju sumarnog eliminacijskog stečajnog postupka nad COMMERCE KLJAJIĆ d.o.o. “u likvidaciji” ukoliko je sumarni eliminacijski stečajni postupak proveden nad tim subjektom sukladno odredbi članka 70. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (NN br. 129/00)”

Posebno još za javno trgovačko društvo i za komanditno društvo članak 13, stavak 3. ZTD-a propisuje da se, ako je u prvom neki član društva, a u drugom komplementar neko društvo, u tvrtki moraju navesti tvrtku ili skraćenu tvrtku tog društva, pa je, stoga, kod njih u tim slučajevima to također obvezni sastojak njihove tvrtke.

2.4. Načela tvrtke

“Načela na kojima se temelji pravni režim tvrtke propisuje ZTD kao jedini zakon kojim se to područje sustavno uređuje. Neka od njih propisuje neposredno dajući im i ime, a neka proizlaze iz načelnih odredaba kojima uređuje tvrtku. Taj zakon izričito propisuje ili to proizlazi iz odredaba kojima uređuje tvrtku:

- a) načelo istinitosti,
- b) načelo jedinstvenosti,
- c) načelo zakonitosti,
- d) načelo različitosti i isključivosti,
- e) načelo prvenstva,
- f) načelo javnosti te
- g) načelo stalnosti.

Tim se načelima postavljaju pravila koja vrijede za sve vrijeme postojanja tvrtke i primjenjuju se na njezino nastajanje, sadržaj, uporabu i zaštitu.”²⁵

²⁵ Jakša Barbić, “Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.325.-326.

2.4. a) Načelo istinitosti

Načelo istinitosti je jedno od najvažnijih načela na kojima se bazira pravni režim tvrtke, te je ono svoje mjesto našlo odmah iz definiranja samog pojma tvrtke. Člankom 12. ZTD-a se izričito poziva na to načelo, tj. propisuje se da tvrtka ne smije sadržavati neistinite podatke koji bi mogli u bilo kojem pogledu dovesti u zabludu. To načelo ne služi samo zadovoljenju interesa da se nositelj tvrtke javno iskaže prema trećima nego i interesa ostalih sudionika u tržišnom natjecanju. Podaci u tvrtki ne smiju navesti treće osobe na pogrešan zaključak o obilježjima društva koja se iskazuju u tvrtki.²⁶

2.4. b) Načelo jedinstvenosti

Načelo jedinstvenosti tvrtke (također eksplicitno navedeno u vidu naslova iznad članka 22. ZTD-a) izraženo je odredbom prema kojoj svaki dio društva mora poslovati pod istom tvrtkom. Tvrtki društva može se dodati oznaka koja upućuje na to da se radi o dijelu društva. Ne traži se svojstvo podružnice, već, jednostavno, da bi društvo iskazalo različitost poslova kojima se bavi u pojedinim pogonima ili npr. poslovnim jedinicama, svojoj tvrtki može dodati oznake kojima pokazuje da ima dijelove koji posluju pod istom tvrtkom, tj. u sklopu istog poduzeća.

Svojevrsnu iznimku od načela jedinstvenosti predstavljaju odredbe o tvrtki podružnice. Ona je dio društva bez pravne osobnosti i prema ovom načelu morala bi poslovati pod tvrtkom društva. Međutim, obzirom da je riječ o posebnom dijelu društva koji se kao takav upisuje i u sudski registar, ZTD posebno definira tvrtku tog dijela i određuje da isti posluje pod svojom tvrtkom. Takvu iznimku zahtijeva načelo istinitosti, jer stvarno stanje i položaj podružnice (koja se nalazi negdje između cjeline poduzeća i njezina pogona, odnosno odjela) zahtijevaju da se to jasno izrazi i u tvrtki.²⁷

Prema odredbi članka 26, st. 2. ZTD-a tvrtka podružnice mora sadržavati potpuni ili skraćenu tvrtku trgovačkog društva, oznaku svoje djelatnosti i riječi iz kojih se vidi njeno svojstvo podružnice. U svemu ostalom na tvrtku podružnice primjenjuje se sve ono što vrijedi za tvrtku društva. U odluci o osnivanju podružnice mora se (između ostalog) obvezatno navesti tvrtka i sjedište njezina osnivača i tvrtka i sjedište podružnice.²⁸

2.4. c) Načelo zakonitosti

Još jedno, Zakonom propisano, načelo upućuje na kontrolnu ulogu suda kojem naređuje odbijanje upisa u sudski registar tvrtke koja nije u skladu sa odredbama ZTD-a. Time se, zapravo, štiti tvrtka i propisuje sankcija u slučaju kada tvrtka nema one sastojke koje

²⁶ Ibidem, str. 326-327.

²⁷ Ibidem, str. 329.

²⁸ Siniša Petrović i Petar Ceronja, "Osnove prava društava", 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013., str. 25.

se Zakonom traže. Tako se postiže da je tvrtka doista prikladna za ostvarenje uloge koja je uobičajena u poslovnom prometu.

Sud po službenoj dužnosti prilikom ispitivanja prijave za upis u sudski registar mora provjeriti jesu li sastojci tvrtke takvi da stvaraju zabudu u pogledu predmeta poslovanja trgovačkog društva. Ako dio tvrtke kojim se поближе obilježava ime društva upućuje na djelatnost koja nije predmet poslovanja društva, registarski sud ne smije društvo s takvom tvrtkom upisati u sudski registar.

Tako je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske dana u svojoj odluci Pž-1797/07 od 9.5.2007. utvrdio da je nadležni trgovački sud postupajući po prijavi za upis pravilno našao da prijava nije dopuštena jer tvrtka društva nije sukladna odredbama ZTD-a koje su prisilne naravi. U obrazloženju između ostalog navodi: “Tvrtka društva čini identitet društva prema vani. Sastojci tvrtke ne mogu biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja društva i utiska o identitetu (arg. iz čl. 14. ZTD-a). Tvrtka ODŠTETA prema trećima stvara dojam da predmet poslovanja društva predstavljaju financijske usluge posebne vrste, uključivši obradu odštetnih zahtjeva i naplatu tražbina, što je predlagatelj i namjeravao upisati kao predmet poslovanja, ali je nakon upozorenja suda odustao od upisa takve djelatnosti. Tvrtka također asocira na djelatnosti osiguranja od odgovornosti i naknadu štete, a takvu djelatnost mogu obavljati samo specijalizirana trgovačka društva po pravilima posebnih propisa prisilne naravi.”²⁹

“Provođenju načela zakonitosti služe i odredbe Zakona o sudskom registru i Pravilnika o načinu upisa u sudski registar koje propisuju kad će se uopće dopustiti upis u sudski registar. Kontrolna uloga suda nije ispunjena samo ispitivanjem jesu li sastojci tvrtke u skladu sa Zakonom, jer on prilikom ispitivanja jesu li ispunjeni uvjeti za upis ocjenjuje i druge okolnosti, posebice one koje proizlaze iz primjene načela prvenstva. Pri ispitivanju sadržaja tvrtke sud će najprije usporediti njezine sastojke s onim što propisuje Zakon, a načelo zakonitosti omogućuje mu da ne dopusti upis u sudski registar ako nema nekog propisanog sastojka, ako tvrtka ima takav sastojak, ali on nije u skladu s nekom odredbom Zakona, uključujući i pravila koja proizlaze iz drugih načela tvrtke na koja se zakon poziva ili koja iz njega posredno proizlaze. Stoga pojam zakona ovdje ne treba tumačiti usko u smislu izričite zakonske odredbe, nego valja postupiti elastičnije i normu tumačiti u smislu ostvarenja funkcije tvrtke u poslovnom prometu.”³⁰

2.4. d) Načelo različitosti i isključivosti

Različitost i isključivost toliko su usko povezani – jer se primjenom načela isključivosti u stvari provodi načelo različitosti – da ih ovdje obrađujemo zajedno, iako su oni u ZTD-u odvojeni u dva članka: članak 14. sa naslovom “Razlikovanje tvrtki” i članak 29. sa naslovom “Načelo isključivosti”.

²⁹ http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B1797S07D20070509&Doc=SENTE NCE_HR

³⁰ Jakša Barbić, “Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.330.

Neki autori čak i poistovjećuju ta dva načela. Tako primjerice prof. Vilim Gorenc u citiranom Komentaru ZTD-a piše: “Tvrтка trgovačkog društva manifestira njegovu individualnost i ona se stoga mora razlikovati od tvrtki ostalih trgovaca (načelo različitosti ili isključivosti)”³¹

Prema načelu različitosti, sastojci tvrtke ne mogu biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkoga društva, utiska o identitetu ili povezanosti s drugim društvom, da vrijeđaju prava intelektualnog i industrijskog vlasništva ni druga prava drugih osoba. Samo iznimno povezana društva mogu u svojim tvrtkama upotrebljavati zajedničke sastojke, npr. da u svoju tvrtku unesu ime koncerna u čijem su sastavu.

Činjenicu da na području istog registarskog suda postoje dva društva s istim imenom, a pravno se nikome ne može zabraniti služiti se svojim imenom i za naziv tvrtke, ZTD je riješio na taj način da se u tvrtku koja se kasnije upisuje u sudski registar moraju unijeti takvi dodaci uslijed kojih se takve tvrtke razlikuju (čl. 14. st. 3. ZTD-a; par. 30. st. 2. HGB-a).³²

Dakle, riječ je o ograničenjima postavljenim u javnom interesu s ciljem zaštite trećih osoba u pravnom prometu. Tvrčke se moraju jasno razlikovati jedna od druge i moraju biti takve da u uobičajenom prometu sprečavaju zamjenu tvrtki. One se dovoljno ne razlikuju ako je potrebna posebna pozornost da bi se utvrdila razlika. Prilikom ispitivanja vrijeđa li trgovac upotrebom tvrtke prava drugog trgovca, sud mora ocijeniti bi li prosječno pažljiv čovjek bio doveden u zabludu u pogledu utiska o identitetu ili povezanosti dva društva sa sličnom tvrtkom. Pri tome je mjerodavan ukupan dojam koji tvrtka ostavlja na obične ljude - prema njezinu smislu i onako kako zvuči prema trećima kad se čita ili sluša, a ne samo u poslovnim krugovima. Za ocjenu je mjerodavno razlikuju li se tvrtke dovoljno jedna od druge na što se mora početi od obilježja koja su im zajednička, a ne od onih po kojima se razlikuju, jer običan čovjek usredotočuje pozornost prije svega na ono što je zajedničko.

Tvrčke se uspoređuju onako kako se koriste u poslovnom prometu. Zato se ne treba ograničiti na usporedbu samo potpunih tvrtki kako su upisane u sudskom registru, nego je dovoljno i da je riječ o skraćenim tvrtkama. Tako Prema Rješenju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž 2600/05-3 od 3.5.2005 “Skraćena tvrtka uz minimalni tekst mora sadržavati bitni identitet trgovačkog društva. Tvrтка trgovačkog društva manifestira njegovu individualnost i ona se stoga mora razlikovati od tvrtki ostalih trgovaca (načelo različitosti ili isključivosti). Poslovni promet mora biti zaštićen od nepoštenja i dovođenja u zabludu, pa sastojci tvrtke ne smiju biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, da stvaraju utisak identiteta te da vrijeđaju prava drugih osoba.”³³

³¹ Vilim Gorenc, “Komentar Zakona o trgovačkim društvima”, 4. izmijenjena i dopunjena naklada, Zagreb, 2008., str. 35.

³² Ibidem, str. 36.

³³ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB2600A053&Doc=VSKTRGSUD_HR

Isto tako, što je veća sličnost u predmetu poslovanja, to je i strože mjerilo prema kojem se ocjenjuje razlikuju li se tvrtke dovoljno jedna od druge. Kod tzv. stvarnih tvrtki opasnost od zamjene je veća pa tu treba primjenjivati i stroža mjerila nego kad je riječ o tzv. osobnim tvrtkama.³⁴

Slijedi nekoliko sudskih odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske na tu temu:

U slučaju kad dvije tvrtke sadrže iste riječi ali je samo različit raspored tih riječi, VTSRH u svojem Rješenju broj Pž-7238/07 od 11.11.2008.³⁵ utvrđuje da ako tvrtke dvaju trgovaca sadrže identičnu naznaku kojom se поближе označava ime društva samo s različitim redoslijedom riječi, a k tome oba trgovca se bave identičnim predmetom poslovanja, radi se o tvrtkama koje se jasno ne razlikuju. Zbog toga, trgovac koji je svoju tvrtku ranije prijavio radi upisa u sudskom registru (a ne radi se o iznimci iz članka 29. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima) može pod uvjetima iz članka 31. Zakona o trgovačkim društvima tužbom zahtijevati da druga osoba prestane upotrebljavati tu tvrtku, da se tvrtka druge osobe izbriše iz sudskog registra te da ju se obveže da naknadi štetu pričinjenu upotrebom tvrtke.

U svojoj Presudi Br: Pž-5469/07 od 22.1.2008³⁶ VTSRH je zaključio da tvrtke TEHNOGRADNJA d.o.o. Split i TEHNOGRAD d.o.o. Split nisu dovoljno distinktivne. Ista je registrirana djelatnost tvrtki (graditeljstvo), isti je grad sjedišta (Split), a razlika od samo dva posljednja slova ("nja") objektivno kod prosječnog gospodarstvenika može stvoriti pogrešan utisak da se radi o identitetu, odnosno da se ne radi o dvije različite pravne osobe, već o jednoj istoj pravnoj osobi.

Presudom broj: Pž 4248/08-3 od 2.9.2008. isti je Sud ukinuo Rješenje Trgovačkog suda u Varaždinu te naložio brisanje iz njegovog sudskog registra zadruge Nova obrtnička zadruga Čakovec temeljem žalbe Obrtničke zadruge Čakovec iz Čakovca koja je već prije upisana u tom registru. Prema stajalištu drugostupanjskog suda tvrtka predlagatelja upisa Nova obrtnička zadruga Čakovec ne razlikuju se jasno od tvrtke podnositelja žalbe.

Prosječno pažljiv čovjek mogao bi biti doveden u zabludu u pogledu utiska o identitetu ili povezanosti dviju osoba s sličnom tvrtkom. Budući da su obje zadruge upisane na području istog suda žalitelj ima pravni interes za podnošenje žalbe radi pobijanja rješenja o upisu na temelju čl. 59. st. 1. Zakona o sudskom registru (dalje u tekstu: ZSR). Stoga ovaj sud drži da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio da se tvrtka predlagatelja jasno razlikuje od tvrtke drugog subjekta upisa koji je već upisan u registar, te je dozvolio upis osnivanja pobijanim rješenjem.³⁷

³⁴ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.333.

³⁵ http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B7238S07D20081111&Doc=SENTE NCE_HR

³⁶ http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B5469S07D20080122&Doc=SENTE NCE_HR

³⁷ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB4248A083&Doc=VSKT RGSUD_HR

Provođenje načela različitosti osigurava se primjenom načela pravila o isključivosti tvrtke. Na temelju isključivosti u isti sudski registar ne može se upisati tvrtka koja je jednaka ranije upisanoj tvrtki ili tvrtka koja se jasno ne razlije od ranije upisane tvrtke i sud na to pazi po službenoj dužnosti (čl. 29. ZTD-a). Ovdje treba obratiti pozornost na činjenicu da se zaštita po službenoj dužnosti ograničava na upise u sudskom registru kod istog trgovačkog suda, što znači da je teritorijalno ograničena, odnosno da na području nekog drugog suda može biti tvrtka s istom naznakom imena, naravno ako time ne diraju neka druga prava ranije registrirane tvrtke, kao npr. pravo nositelja žiga prema propisima o intelektualnom vlasništvu. Isključivošću se štiti opravdani interes poduzetnika da štiti svoj položaj u tržišnom natjecanju na način da druge sprečava da upotrebljavaju istu ili sličnu tvrtku, ali se štiti i širi, opći interes u smislu osiguravanja reda na tržištu.

2.4. e) Načelo prvenstva

Prema članku 30. st. 1. ZTD-a ako se sudu radi upisa u sudski registar prijave iste tvrtke ili tvrtke koje se međusobno ne razlikuju, sud će upisati onu tvrtku koja je ranije prijavljena. Kao i u nekim drugim područjima (npr. u zemljišno-knjižnom pravu) ovdje vrijedi stara latinska maksima: *Prior tempore, potior iure*, ali uz jedno ograničenje definirano stavkom 2. istog članka po kojem će se iznimno upisati kasnije prijavljena tvrtka ako podnositelj kasnije prijave dokaže da je u vrijeme podnošenja ranije prijave tu tvrtku, odnosno njene bitne sastojke upotrebljavao na tržištu kao oznaku svoga poduzeća ili kao robni ili uslužni znak za označavanje svojih proizvoda ili usluga te da je to činio prije podnositelja ranije prijave.

Naravno da je u takvom slučaju teret dokaza na društvu koje se poziva na takve činjenice. Inače, prema članku 49. ZSR-a “Prije donošenja rješenja o upisu, registarski sud po službenoj dužnosti provjerava je li pod istom tvrtkom ili nazivom upisan ili uredno prijavljen za upis u registar neki drugi subjekt upisa. Tvrtka ili naziv subjekta upisa mora se jasno razlikovati od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa na području istog registarskog suda. Kada utvrdi da se tvrtka ili naziv subjekta upisa jasno ne razlikuje od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa koji je već upisan u registar ili koji je uredno podnio prijavu za upis, a ne radi se o slučaju iz članka 30. stavka 2. Zakona o trgovačkim društvima, registarski sud će pozvati predlagatelja, da u određenom roku promijeni tvrtku ili naziv i podnese izmijenjenu prijavu s odgovarajućim ispravama. Registarski sud odbit će zahtjev za upis u registar, ako predlagatelj ne postupi po zaključku suda.”

2.4. f) Načelo javnosti

Načelo javnosti služi interesima pravne sigurnosti jer sudionici u pravnom prometu imaju pravo znati sve činjenice o društvu s kojim stupaju ili namjeravaju stupiti u pravne odnose.

Prema članku 2. Zakona o sudskom registru “Registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je upis u registar propisan zakonom”. U članku

4. se navodi da svatko, bez dokazivanja pravnog interesa, ima pravo uvida u podatke upisane u glavnoj knjizi, u isprave na temelju kojih je obavljen upis i u druge isprave i podatke pohranjene u zbirci isprava, osim isprava glede kojih je zakonom isključena primjena načela javnosti registra, te zahtijevati da mu se izda izvadak ili ovjerena preslika, odnosno prijepis isprava i podataka pohranjenih u zbirci isprava. Pri tom RegistarSKI sud ne smije od osoba koje traže uvid u glavnu knjigu i isprave, odnosno prijepis, presliku podataka, izvadak ili potvrdu zahtijevati da navede razlog ili svrhu radi koje to traži.

Za učinak upisa u sudski registar prema trećima Zakon se ne zadovoljava samo upisom nekog podatka u taj registar. Za to je potrebno i da se upis objavi i to se čini u "Narodnim novinama". Prema članku 11, st. 3. ZSR "Upis ima pravni učinak prema trećima od dana javne objave upisa". Time se olakšava položaj onih prema kojima djeluje upis.

Kako navodi prof.dr.sc. Jakša Barbić³⁸ javnost tvrtke ogleda se i u tome što se tvrtku mora upotrebljavati u obliku i sa sadržajem koji je upisan u sudskom registru (čl. 21, st. 1. ZTD-a), a postupanje suprotno tome je prema članku 630. kažnjivo kao prekršaj. Za taj prekršaj može se izreći novčana kazna pravnoj osobi najviše do iznosa od 50.000,00 kuna, a odgovornoj osobi do iznosa od 7.000,00 kuna a ako je učinjena teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi novčanom kaznom do iznosa od 50.000,00 kuna. Pored toga, tvrtka se mora istaknuti na poslovnim prostorijama i navesti na poslovnom papiru odnosno na internetskim stranicama, o čemu ćemo pisati nešto kasnije.

2.4. g) Načelo stalnosti

Načelo stalnosti se ogleda u tome da se tvrtka ne mora nužno mijenjati svaki puta kada dođe do neke promjene na strani imatelja tvrtke. Budući da se pod tvrtkom stječe poslovni ugled vrlo je važno da postoji ovo načelo, odnosno da stalnost tvrtke predstavlja pravilo od kojeg, naravno, ima i izuzetaka. Prema članku 13, st. 3. ZTD-a, ako je član u javnom trgovačkom društvu ili komplementar u komanditnom društvu neko društvo, u tvrtki se mora navesti tvrtka ili skraćena tvrtka tog društva. Slijedom toga, ulaskom ili izlaskom takvog člana iz društva nužno dolazi i do promjene same tvrtke.

U drugim slučajevima bez obzira na to da je u tvrtki takvog društva navedeno ime nekog člana društva, društvo nastavlja poslovati pod istom tvrtkom i ako taj član istupi iz društva.

Niti statusne promjene odvajanja ili pripajanja društva ne iziskuju nužno promjenu tvrtke, a isto je tako i u slučaju promjene sjedišta društva budući da naznaka sjedišta društva nije sastavni dio tvrtke. To vrijedi i u slučaju promjene predmeta poslovanja, osim ako se ne ukida neka (bitna) djelatnost koja je naznačena u samoj tvrtki. Prijenos poduzeća novom nositelju, odnosno promjena njegovog vlasnika također ne mora za posljedicu imati promjenu same tvrtke. To se može, ali i ne mora učiniti.

³⁸ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.338.

Tvrtka se, međutim, uvijek mora promijeniti kad se mijenja tip društva ili ono prestaje tako da posao nastavlja trgovac pojedinac. To vrijedi za preoblikovanje svih društava, primjerice dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću i obrnuto.

Takve promjene zahtijeva primjena načela istinitosti tvrtke. Naime, ukoliko se u tom slučaju tvrtka ne bi morala mijenjati tako da odgovara novom tipu društva, to bi treće dovodilo u zabludu.³⁹

3. UPORABA TVRTKE

Prema članku 21. ZTD-a tvrtku i skraćenu tvrtku trgovačko društvo je dužno upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u sudskome registru. Koliko je ta odredba stroga pokazuje i Presuda VTSRH-a broj: Pž 6475/04-3 od 21.6.2007.⁴⁰ iz koje proizlazi da stranke u postupku moraju biti točno označene kako bi se nedvojbeno moglo razabrati tko je osoba (pravna ili fizička) koju je sud presudom obvezao na činidbu, odnosno u čiju korist je činidbu naložio kako bi se presude mogle izvršiti. "Ako je u pitanju trgovačko društvo (kao u konkretnom slučaju) prema čl. 21. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima tvrtku i skraćenu tvrtku trgovačko društvo je dužno u pravnom prometu upotrebljavati u onom obliku i u onakvom sadržaju u kojemu je ono upisano u sudskom registru, jer i obvezno-pravni odnosi nastaju upravo između onih subjekata – pravnih osoba koje su upisane u sudski registar. Pri tom, dakle nije nevažno, niti je isto ako se radi o subjektu koji je označen kao društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) dioničkom društvu (d.d.) ili društvu koje u nazivu ima ING kao označeni tuženik... Iz spisa je razvidno da je, nakon što je ovršni postupak u kojem je kao tuženik (ovršenik) označena jedna pravna osoba, kada je postupak nastavljen kao parnični (povodom uloženog prigovora protiv platnog naloga), tužitelj uočio nedostatak u nazivu tuženika (ovršenika) kako ga je sam označio i kao tuženu stranku u parničnom postupku označio drugi subjekt EXPORTDRVO – ING d.o.o., dakle pravnu osobu različitu od označenog ovršenika. Postupak se vodio i presudu je prvostupanjski sud donio u odnosu na tako označenog tuženika. Osoba označena kao tuženik, prema podacima u sudskom registru evidentno može biti stranka u postupku i evidentno je da je kao parnična stranka i sudjelovala u predmetnom postupku... Odlučna činjenica o kojoj ovisi osnovanost tužiteljevog zahtjeva koji je zatražio od tako označenog tuženika (pravne osobe) je činjenica o tome da li je između konkretnih subjekata (tužitelja i tuženika) nastao poslovni odnos na temelju kojeg je tužitelj zatražio utuženi iznos, pa kako je prvostupanjski sud utvrdio i tu činjenicu - a to je da takav odnos između konkretnih subjekata nije nastao jer isprave koje je tužitelj dostavio u spis ukazuju da je poslovni odnos tužitelj imao s drugim subjektom – društvom EXPORTDRVO d.d., a ne

³⁹ Ibidem, str. 341.

⁴⁰ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2007SPzB6475A043&Doc=VSKTRGSUD_HR

s društvom tuženika, pravilno je tužiteljev zahtjev, kojim je tužitelj zahtijevao plaćanje od pravne osobe s kojom nije bio u konkretnom poslovnom odnosu, odbio. Ako je uz tvrtku ili skraćenu tvrtku u sudski registar upisana i tvrtka ili skraćena tvrtka u prijevodu na strani jezik i pismo, tvrtku ili skraćenu tvrtku na stranom jeziku i pismu trgovačko društvo može upotrebljavati samo zajedno s tvrtkom na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.”

Kao što smo već rekli tvrtka ili skraćena tvrtka mora se istaknuti na poslovnim prostorijama trgovačkoga društva, a na poslovnom papiru svakog trgovca (pismima, računima, narudžbama i dr.) moraju se otisnuti njegova tvrtka, sjedište, sud kod kojega je upisan u sudski registar i broj pod kojim je to učinjeno, tvrtka i sjedište pravnih osoba kod kojih se vode njegovi računi i brojevi tih računa. Isto vrijedi i za sadržaj internetske stranice društva.

Na dopisima koje upućuje osobama s kojima se nalazi u poslovnom odnosu ili s kojima je već započeo prepisku, trgovac može upotrebljavati poslovni papir na kojemu su otisnuti samo njegova tvrtka ili skraćena tvrtka i sjedište, ali se to ne odnosi na narudžbe koje moraju imati sve sastojke kao i bilo koje drugo poslovno pismo, tj. priopćenje volje društva koje se izjavljuje prema van.

3.1. Uporaba tvrtke na internetskim stranicama i elektroničkoj pošti trgovačkog društva

Internetske stranice trgovačkih društava postale su nezaobilazan dio njihovog korporativnog identiteta. U nekim djelatnostima, kao što je internetska trgovina, one su osnovni i najvažniji način na koji se trgovačko društvo predstavlja potencijalnom kupcu i poslovnom partneru. Upravo zato nije neobično da su Zakon o trgovačkim društvima i Zakon o elektroničkoj trgovini propisali obvezu objave određenih podataka na internetskim stranicama društva.

Za dio dioničkih društava uvedena je i obveza posjedovanja internetskih stranica - Zakon o trgovačkim društvima propisuje sadržaje koje, vezano za glavnu skupštinu društva, na svoje internetske stranice moraju postaviti društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja.

Zakon o trgovačkim društvima još je od svoje prvotne verzije na visoku razinu postavio načelo transparentnosti rada trgovačkih društava. Ta transparentnost rada očituje se i u obveznim podacima o trgovačkom društvu koji moraju biti navedeni na poslovnim papirima društva.

Opće širenje Interneta i internetskog poslovanja, koje ne treba posebno obrazlagati, navelo je zakonodavca da obvezu koja je postojala za poslovne papire proširi i na internetske stranice, dakle korporativni virtualni identitet. To je napravljeno izmjenama i dopunama ZTD-a iz 2007. godine, koje su stupile na snagu 1. travnja 2008. kada je po prvi put u ovaj Zakon unijeta odredba da svi podaci koji moraju biti na poslovnom papiru trgovca moraju biti i na internetskim stranicama njegovog društva. U kasnije četiri izmje-

ne i dopune ZTD-a u tom dijelu se nije ništa diralo. Odredba je, dakle, tu, ali i letimični pregled internetskih stranica naših trgovačkih društava pokazuje kako se ova obveza često ne poštuje ili se ne poštuje u cijelosti. Time se ne krši samo zakonska odredba, za što je predviđena i nemala novčana kazna, već i daje vrlo loša slika potencijalnom kupcu ili poslovnom partneru - slika trgovačkog društva koje krije vlastite identifikacijske podatke.

Iako ZTD u članku 21. navodi kako je tvrtku i skraćenu tvrtku trgovačko društvo dužno upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u sudski registar, na internet-skim stranicama to vrlo često nije slučaj i najčešće na njima nalazimo samo naznaku imena društva. Krši se i odredba koja propisuje se da ako je uz tvrtku ili skraćenu tvrtku u sudski registar upisana i tvrtka ili skraćena tvrtka u prijevodu na strani jezik i pismo tada tvrtku ili skraćenu tvrtku na stranom jeziku i pismu trgovačko društvo može upotrebljavati samo zajedno s tvrtkom na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Ako su web stranice društva u cjelini na stranom jeziku ili ako imaju više jezičnih inačica, tvrtku ili skraćenu tvrtku na stranom jeziku i pismu trgovačko društvo mora navoditi samo zajedno s tvrtkom na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Svakako treba obratiti pažnju da se tvrtka ili skraćena tvrtka na stranom jeziku navode samo na onom jeziku koji je upisan u sudskom registru. Znači ako su primjerice stranice neke turističke agencije prevedene i na webu objavljene na desetak jezika, ne treba na sve te jezike prevoditi tvrtku koja nije tako upisana u sudski registar.

Za internetske stranice svakako je najvažnija već spomenuta odredba članka 21. st. 4. ZTD-a, prema kojoj se na poslovnom papiru trgovca (pismima, računima i dr.) moraju otisnuti njegova tvrtka, sjedište, sud kod kojega je upisan u sudski registar i broj pod kojim je to učinjeno, tvrtka i sjedište pravnih osoba kod kojih se vode njegovi računi i brojevi tih računa, a isto vrijedi i za sadržaj internetske stranice društva.

Nadalje, stavak 5. istog članka propisuje kako se na poslovnom papiru i internetskoj stranici društva kapitala moraju uz podatke iz tog stavka navesti i:

1. iznos temeljnoga kapitala društva s naznakom je li u cijelosti uplaćen, a ako nije, s naznakom koji dio toga kapitala nije uplaćen,
2. ukupan broj izdanih dionica, a izdaje li društvo dionice s nominalnim iznosom ti iznosi ako se radi o poslovnom papiru dioničkog društva te
3. prezimena i najmanje jedno ime članova uprave društva, a kod dioničkog društva članova uprave, odnosno izvršnih direktora i predsjednika nadzornog odnosno upravnog odbora.

Ukratko, jednaki podaci koji moraju ići na poslovne papire moraju biti navedeni i na internetskim stranicama društva. Nigdje se ne traži da budu na početnoj stranici, no, trebaju biti negdje gdje ih svaki posjetitelj internetskih stranica može pronaći. U praksi, trgovačka društva najčešće ih stavljaju u rubrici "Kontakt", uz druge komunikacijske podatke, ali najčešće nepotpuno, odnosno u pravilu izostavljajući barem jedan dio onoga što je naređeno gore spomenutim Zakonskim odredbama.

Prema odredbama članka 6. Zakona o elektroničkoj trgovini (NN 170/2003, 67/2008, 36/2009, 130/2011 i 30/2014) davatelj usluga informacijskog društva mora u obliku i na način koji je neposredno i stalno dostupan korisnicima i nadležnim tijelima državne uprave Republike Hrvatske pružiti informacije kao što su: ime i prezime ili tvrtku davatelja usluga; sjedište obrta ili sjedište pravne osobe davatelja usluga; ostale podatke o davatelju usluga na temelju kojih korisnik može brzo i nesmetano stupiti s njim u vezu, uključujući elektroničku adresu putem koje je moguće uspostaviti izravan kontakt (dakle komunikacijske podatke); broj sudskog ili drugoga javnog registra u koji je davatelj usluga upisan, te podatke o registru; pojedinosti o nadležnom tijelu, ako djelatnost davatelja usluga podliježe službenom nadzoru; te porezni broj ako je davatelj usluga obveznik plaćanja poreza na dodanu vrijednost. Dakle, i ovdje je tvrtka pravnog subjekta koji se osniva i registrira pri nadležnom Trgovačkom sudu u Republici Hrvatskoj za obavljanje usluga informacijskog društva registrira djelatnost pod nazivom - usluge informacijskog društva” (kako davatelje usluga definira članak 5. spomenutog Zakona) prvo spomenuti detalj, bolje rečeno nužni podatak.

4. PRIJENOS TVRTKE

Prijenos tvrtke trgovačkog društva s jedne osobe na drugu moguće je obaviti samo uz istodobni prijenos poduzeća ili bitnog pretežitog dijela ((čl. 23, st. 1. ZTD; čl. 24. Zakona o gospodarskih družbah Slovenije (dalje u tekstu: ZGD-a); par. 23. HGB-a to naziva zabrana prodaje tvrtke, *Verausserungsverbot*). Prodaja tvrtke kao takve nije dopuštena. Radilo bi se o dovodenju u zabludu trećih u pravnom prometu u kome se pretpostavlja identitet tvrtke s poduzećem. Kad netko želi kupiti na tržištu “dobro uhodanu tvrtku”, taj mora preuzeti i bitne dijelove poduzeća.⁴¹ Naime, nije moguća licencija tvrtke ako se time ne prenosi i poduzeće.

O tome odlučuje imatelj tvrtke, odnosno kod društava osoba članovi društva, a kod društava kapitala ili zadruga organ koji je za to ovlašten društvenim ugovorom, statutom ili pravilima, naravno na temelju odluke skupštine. Naime, to je jedna od najvažnijih odluka, a uz to redovito zahtijeva i promjenu postojeće tvrtke društva, a za to će se morati, ovisno o njegovu sadržaju, prije ili poslije mijenjati društveni ugovor, statut, pravila odnosno izjava o osnivanju.⁴² Za prijenos tvrtke koja sadrži ime neke osobe potrebna je izričita suglasnost te osobe, a ako je ona umrla - suglasnost njenih nasljednika. Prema članku 25. ZGD-a⁴³ nasljednici takve osobe imaju pravo u roku tri mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju tražiti njeno brisanje iz tvrtke. Stavak 3. tog članka još dodatno

⁴¹ Vilim Gorenc, “Komentar Zakona o trgovačkim društvima”, 4. izmijenjena i dopunjena naklada, Zagreb, 2008., str. 42-43.

⁴² Jakša Barbić, ”Pravo društva”, Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str.344.

⁴³ Uradni list Republike Slovenije, štev.: 42/2006.

(po nama - nepotrebno) naglašava da iz same tvrtke mora biti razvidno da je ta osoba prestala biti član tog društva.

U slučaju stečaja društva stečajni upravitelj je ovlašten prenijeti tvrtku stečajnog dužnika zajedno s poduzećem koje otuđuje. Ovo zbog toga što u takvom društvu više niti nema drugih organa, a budući da je cilj stečajnog postupka da se, ako je to ikako moguće, podmire tražbine vjerovnika, što zahtijeva unovčenje imovine pa i cijelog poduzeća, mora se dopustiti da se time na stjecatelja poduzeća prenese i tvrtka. Prijenosom tvrtke stečajni dužnik će redovito morati promijeniti tvrtku.⁴⁴

5. ZAŠTITA TVRTKE

Načelo isključivosti osigurava da se nitko ne može koristiti tuđom tvrtkom niti je oponašati ako mu ona nije prenesena uz gore opisane uvjete. Da bi se to ostvarilo tvrtka uživa višestruku pravnu zaštitu i to prvenstveno prema odredbama ZTD-a, a zatim i prema odredbama Kaznenog zakona te prema propisima o zaštiti intelektualnog i industrijskog vlasništva (ponajprije prema Zakonu o žigu).

Koliko je pravo na zaštitu tvrtke važan postulat najbolje govori činjenica da to pravo temeljem upisa u sudski registar postoji ne samo kad je tvrtka upisana u sudski registar, nego i onda kada je uredno prijavljena - jer joj od tada teče red prvenstva. O tome odluka VSRH od 29.1.1997. pod brojem II Rev 159/1994-2.⁴⁵ Naime, prema odredbi čl. 30. ZTD-a sud će upisati onu tvrtku koja je ranije prijavljena - ako se sudu radi upisa u sudski registar prijave iste tvrtke ili tvrtke koje se međusobno jasno ne razlikuju. Prema članku 156. st. 1. nekadašnjeg Zakona o poduzećima (NN br. 53/91) pod istom ili sličnom tvrtkom ne mogu biti upisana kod istog suda koji vodi sudski registar dva ili više poduzeća koja obavljaju istu ili srodnu djelatnost. Dakle, nekad se rabio termin "sličnom tvrtkom", a danas se i u članku 30, st. 1. i u članku 11, st. 2. govori o potrebi "međusobnog jasnog razlikovanja" dviju tvrtki. Tako isto i u članku 49, st. 2. ZSR-a stoji "Tvrtka ili naziv subjekta upisa mora se jasno razlikovati od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa na području istog registarskog suda." O tome sud pazi po službenoj dužnosti i pri tome se mora držati ne samo ovog načela prvenstva, nego i, već prije spomenutih, načela isključivosti i različitosti.

Zaštita protiv uporabe ili upisa tuđe tvrtke može se provoditi i na temelju zahtjeva osobe (Zakon navodi "trgovca") tvrtka koje je ugrožena ili povrijeđena ili pak samo prijeti opasnost da se to dogodi. Za to nije bitno u registru kojeg suda je tvrtka upisana, pa je ova zaštita stoga sveobuhvatnija od one koju sud pruža *ex offio*.

⁴⁴ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str. 344.

⁴⁵ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VSRH1994IIRevB159A2&Doc=VRHSUD_HR

Pretpostavke za traženje zaštite jesu:

da netko (to ne mora biti trgovac niti druga osoba koja ima tvrtku - jer je Novelom ZTD-a od 24.7.2003. pojam "drugi trgovac" zamijenjen pojmom "druga osoba") uporabom ili upisom iste ili slične tvrtke koja je upisana u sudski registar istog ili drugog suda

1. vrijeda njegova prava ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici, ili
2. da postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni odnosno ugroženi, ili
3. da se nepovlasno koristi (samo uporabom tvrtke) njegovim poslovnim ugledom ili ga prisvaja.

Za pružanje zaštite moraju se kumulativno ispuniti prvo spomenuta pretpostavka i jedna od preostalih triju pretpostavki koje su alternativne.⁴⁶ Prva pretpostavka je ispunjena kad netko uporabi tvrtku ili je samo upiše u sudski registar. Naime, već samo upisana tvrtka po naravi stvari znači postojanje opasnosti, odnosno ugrožavanje prava. Dovoljno je, dakle, već i ako postoji mogućnost takve opasnosti, tj. da postoji mogućnost zabune.

Prema izričaju Presude i rješenja Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž 1911/06-3 od 27.5.2008: "Ne traži se da je neko pravo u tržišnom natjecanju već povrijeđeno nego je dovoljno i da je ugroženo ili da postoji opasnost od ugrožavanja tog prava. Tužitelj koji traži da se tuženiku zabrani uporaba tvrtke zbog toga što se jasno ne razlikuje od njegove tvrtke nije dužan dokazati da je došlo do zabune kod potrošača, nego da je dovoljno da postoji mogućnost zamjene. Zabrana uporabe tvrtke ne znači zabrana poslovanja ni zahtjev za brisanje subjekta upisa iz sudskog registra, njome se samo traži promjena tvrtke koju tuženi više ne smije upotrebljavati".⁴⁷

Slično proizlazi i iz jedne druge presude istog Suda, i to Presude broj: Pž 5037/06-4 od 27.5.2008.⁴⁸ gdje možemo pročitati: "Tužitelj koji traži da se tuženiku zabrani uporaba tvrtke zbog toga što se jasno ne razlikuje od njegove tvrtke nije dužan dokazati da je došlo do zabune kod potrošača, nego je dovoljno da postoji mogućnost zamjene. Zabrana upotrebe tuđe tvrtke ne znači zabranu poslovanja ni zahtjev za brisanje subjekta iz sudskog registra, nego se samo traži promjena tvrtke koju tuženik više ne smije upotrebljavati.... Ovaj sud u cijelosti prihvaća zaključak prvostupanjskog suda koji je usporedbom tvrtke tužitelja INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d. za istraživanje i razvoj u građevinarstvu s tuženikovom tvrtkom GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o. za ispitivanje, istraživanje i razvoj u građevinarstvu, utvrdio da je ključna riječ "institut" istovjetna u obje tvrtke, a da riječi "građevinski" odnosno "građevinarstvo" u obilježju

⁴⁶ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str. 346-351.

⁴⁷ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB1911A063&Doc=VSKTRGSUD_HR

⁴⁸ http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB5037A064&Doc=VSKTRGSUD_HR

imena društva kao sastojka tvrtke upućuje na istovjetnost u smislu odnosno značenju neovisno od svojih različitih oblika. Pri tome, distinktivni element kod tvrtke tuženika riječ "istraživački" u takvom odabiru naziva ne razlikuje u dovoljnoj mjeri tvrtku tužitelja od tvrtke tuženika. Dodatno, podudarnost je utvrđena i u naznaci predmet poslovanja i to u pogledu poslova istraživanja i razvoja građevinarstvu."

Zaštita se ostvaruje tužbom koja se podnosi trgovačkom sudu kod kojeg je registrirana ta druga tvrtka i ista se može podignuti u roku tri godine od njenog upisa. Tužbom se može zahtijevati da tuženi prestane upotrebljavati tvrtku za koju se traži zaštita, da se ta tvrtka briše iz sudskog registra i, na kraju, da se tuženi obveže na naknadu štete počinjenje takvom (zlo)uporabom tvrtke uz uvjet da mu se dokaže krivnja. Zabrana uporabe tuđe tvrtke ne znači samim time i zabranu poslovanja odnosno brisanje takve tvrtke iz sudskog registra već samo obveznu promjenu tvrtke. Zato se tužbenim zahtjevom od suda traži da tuženom zabrani uporabu tvrtke ili njezina dijela i da mu naloži da takvu tvrtku izmijeni.

Kaznenopravna zaštita tvrtke propisana je odredbom članka 261. Kaznenog zakona (NN, br. 125/2011 i 144/2012) gdje stoji: "Tko neovlašteno uporabi tuđu tvrtku ili u nju unese obilježja koja stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, identiteta ili povezanosti s drugim društvom i na taj način pribavi imovinsku korist ili prouzroči štetu kaznit će se kaznom zatvora do tri godine." Pokušaj tog djela također je kažnjiv. Za povredu žiga, koja je normirana člankom 288. Kaznenog zakona, zapriječena je istovjetna kazna.

Zaštita tvrtke pruža se i propisima o intelektualnom vlasništvu, što je posebno važno zbog zaštite žiga. Tuđa se tvrtka ne smije bez suglasnosti ovlaštenika upotrebljavati kao žig. Dio tvrtke može biti samo žig koji se sastoji od slova ili riječi, jer drugi znakovi koji se mogu grafički prikazati ne mogu biti sastojci tvrtke, a naročito ne crteži, boje ni trodimenzionalni oblici.⁴⁹

Spomenuta zaštita žiga ipak se relativizira člankom 6, stavak 6. Zakona o žigu (NN br. 173/2003, 54/2005, 76/2007, 30/2009 i 49/2011) po kojem se neće registrirati žig ako bi njegova uporaba vrijeđala pravo osobe koja je u vrijeme podnošenja prijave za registraciju žiga imala tvrtku, pod uvjetom da je ta tvrtka ili bitni dio tvrtke istovjetan s prijavljenim znakom ili sličan prijavljenom znaku i pod uvjetom da su istovjetni ili slični proizvodi ili usluge predmet djelatnosti te tvrtke, osim ako je podnositelj prijave u trenutku prijave imao istovjetnu ili sličnu tvrtku. Temeljem članka 27. takva osoba ima pravo Zavodu za intelektualno vlasništvo (kod kojeg se žig registrira i štiti) podnijeti prigovor u roku od tri mjeseca od datuma objave prijave za registraciju žiga, odnosno temeljem članka 49, stavak 2. može pokrenuti postupak za proglašavanje takvog žiga ništavim.

Ime tvrtke (koje se upisuje u sudski registar pri trgovačkom sudu) može se štititi i žigom, kada se to ime koristi za obilježavanje proizvoda i/ili usluga. Potrebno je podnijeti prijavu žiga isključivo osobno ili poštom. Prijava žiga obuhvaća popunjeni obrazac Ž1,

⁴⁹ Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008., str. 352.

dokaz o uplati upravne pristojbe i naknade troškova, te prilog - popis proizvoda i usluga (Nicanska klasifikacija) na koje se odnosi zaštita.⁵⁰

6. ZAKLJUČAK

Tvrtka je ime pod kojim društva posluju i pod kojim sudjeluju u pravnom prometu. Ona je skup individualnih obilježja, pod kojima društvo obavlja svoju djelatnost i potpisuje se u svom poslovanju. Pored naznake kojom se поближе obilježava ime društva sadrži još i naznaku predmeta njegova poslovanja i oznaku pravnog oblika.

Tvrtka služi za razlikovanje trgovaca na tržištu i jedno je od njegovih najvažnijih obilježja. Prema članku 24. ZSR-a, jedan od podataka koji se u sudskom registru upisuju za sve subjekte upisa jest tvrtka, skraćena tvrtka i prijevod tvrtke, odnosno naziv, skraćeni naziv i prijevod naziva. A kolika je njena važnost možda najbolje proizlazi iz odredbe članka 19. Pravilnika o načinu upisa u sudskom registru (NN br. 22/2102 i 127/2014) prema kojoj tvrtka i skraćena tvrtka spadaju u grupu “temeljnih podataka” o svakom subjektu.

Kako će glasiti tvrtka izbor je trgovačkog društva, a određuje se izjavom o osnivanju društva, društvenim ugovorom, odnosno statutom društva.

S obzirom na to da se trgovačko društvo u poslovnom prometu identificira sa svojom tvrtkom, odluka o tome kako nazvati društvo jedna je od važnijih odluka njegovih osnivača.

Pri donošenju te odluke osnivači su ograničeni u izboru određenim načelima i pravilima koje definira prvenstveno Zakon o trgovačkim društvima, a potom Zakon o sudskom registru, Pravilnik o načinu upisa u sudski registar, Zakon o trgovini, Zakon o žigu i sl. Pitanje tvrtke reguliraju i neki drugi propisi, kao npr. Zakon o obrtu, Zakon o zadrugama, Zakon o ustanovama, Zakon o kreditnim unijama ili Zakon o osiguranju.

Među njima je ipak samo Zakon o trgovačkim društvima taj koji jedini sustavno i najcjelovitije uređuje tvrtku. Zbog toga na njegove odredbe upućuju i propisi koji uređuju tvrtku drugih pravnih ili fizičkih osoba kao i propisi o pravnim osobama koje nisu društva i nemaju tvrtku nego naziv.

Njegovih 21 članaka unutar glave “Tvrtka” propisuju pojam tvrtke trgovačkog društva, trgovca pojedinca i tvrtke podružnice, kao što definiraju i način njene uporabe, prijenosa i zaštite. Na kraju određuju i načela na kojima se temelji pravni učinak tvrtke.

Upravo zbog te dobre normiranosti valjalo bi i u svakodnevnom životu te u kolokvijalnom govoru paziti da se riječ “tvrtka” ne rabi na pravno neispravnim način.

⁵⁰ <http://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/zigovi/najcesca-pitanja/>

POPIS LITERATURE

Izvori stručne i znanstvene literature:

1. Jakša Barbić, "Pravo društva", Knjiga prva, Opći dio, 3. izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2008.
2. Jakša Barbić, "Tvrтка", "Pravo u gospodarstvu", br.5., 1998.
3. Vilim Gorenc, "Komentar Zakona o trgovačkim društvima", 4. izmijenjana i dopunjena naklada, Zagreb, 2008.
4. Grupa autora, "Zakon o trgovačkim društvima i pravno-ekonomski aspekti njegove primjene", Zagreb, 1994.
5. Marijan Ožanić, "Mali brod na olujnom moru", Zagreb, 2.izdanje, Zagreb, 2014.
6. Siniša Petrović i Petar Ceronja, "Osnove prava društava", 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013.
7. Darko Terek, "Upotreba tvrtke trgovačkog društva", Računovodstvo i financije, br.11., 1996.

Propisi:

1. Kazneni zakon
2. Odluke Vrhovnog suda RH
3. Pravilnik o načinu upisa u sudski registar
4. Zakon o elektroničkoj trgovini
5. Zakon o obrtu
6. Zakon o sudskom registru
7. Zakon o trgovačkim sudovima
8. Zakon o trgovačkim društvima
9. Zakon o zadrugama
10. Zakon o žigu

Objave:

1. Narodne novine
2. Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 11.1.1/1 od 16. svibnja 2014.
3. Uradni list Republike Slovenije, štev.: 42/2006.

Internet izvori:

1. <http://www.hamagbicro.hr/investicije/osnivanje-poduzeca/kako-osnovati-poduzece/>
2. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VSRH1994IIRvB159A2&Doc=VRHSUD_HR
3. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VSRH2009IKzB410A3&Doc=VRHSUD_HR
4. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB2102A053&Doc=VSKTRGSUD_HR
5. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB2600A053&Doc=VSKTRGSUD_HR
6. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2005SPzB4120A053&Doc=VSKTRGSUD_HR
7. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2007SPzB6475A043&Doc=VSKTRGSUD_HR
8. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB1911A063&Doc=VSKTRGSUD_HR
9. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB4248A083&Doc=VSKTRGSUD_HR
10. http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/Content.aspx?SOPI=VTSRH201G2008SPzB5037A064&Doc=VSKTRGSUD_HR
11. http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B1797S07D20070509&Doc=SENTENCE_HR
12. http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B5469S07D20080122&Doc=SENTENCE_HR
13. http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B7238S07D20081111&Doc=SENTENCE_HR
14. <http://www.iusinfo.hr/CaseSummary/Content.aspx?SOPI=SE500B7782S08D20090121>
15. <http://www.minpo.hr/default.aspx?id=239>

COMPANY'S CORPORATE NAME

ABSTRACT: This professional review deals with the corporate name, explaining the term, meaning and the role of the company's corporate name in legal business. This paper also presents the way a corporate name is created, its constituent parts, principles and usage, as well as the ways of transfer and protection of the corporate name. Although the corporate name is actually the name under which a company operates and participates in legal business, the word itself is often used in a legally incorrect way, usually as a synonym for the word "company" and not for its bearer. For the sake of clarity, the author strictly adheres to the provisions of about twenty articles of the currently valid Companies Act, the only law systematically governing this area. Besides providing comment on the mentioned provisions, the author also presents relevant case law.

KEY WORDS: *corporate name, company, register of companies, register court.*